

НАСТАВНИ ПЛАН КУРСА ТЕОРИЈЕ РОМАНА ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Наставник: проф. др **Тања Поповић**, редовни професор
Школска 2013/2014. Година, **зимски семестар**

Садржај курса представља сажети дијахрони преглед проблема поетике европског романа, почев од античке традиције, па све до савремене продукције. Већ у складу са тенденцијама нашег доба израженим између осталог и у релативизацији традиционалних схватања и форми, задатак овог курса биће да представи различите видове романеског или наратолошког дискурса који су до недавно сматрани искључиво или документарном прозом или жанр литетаруром. Отуда се поред очекиваним проблемима (тема, јунак, језик, стил, позиција наратора, простор, време, метатекстуалност, структура, композиција, типологија, интертекстуалност итд.), посвећује пажња и различитим типовима наратива (фантастика, антиутопија, исповести итд), и то у складу са тенденцијама савремене наратологије (од формализма и структурализма, преко психоаналитичке критике, па до различитих постструктуралистичких теорија). А сама грађа истраживања, избор и примена приступа биће препуштена интересовању полазника курса.

Циљ курса огледа се у упознавању његових полазника са основним тенденцијама у уобличавању и развоју романа, с посебним освртом на његову позицију у савременом културном и идеолошком дискурсу. У том смислу предочавање могућности различитих интерпретација, које су утемељене у различитим наратолошким теоријама, али и тесно повезане са одређеним психолошким и филозофским тежњама – омогућиће студентима да стекну способности за самостално тумачење.

Настава подразумева предавања наставника, заједнички рад преко moodla, те дискусију и писмене анализе, односно реферате полазника курса везане за поједине наратолошке проблеме, или за њихово представљање појединих значајних књига, теорија, проблема. У рад су укључени и различити видови мултимедијалних истраживања (видео и аудио снимци, адаптације, електронски и хипертекстуални облици презентације текста).

Оцењивање се обавља кроз писани есеј (између 8-16 страна или између 15 000 и 30 000 компјутерских знакова), који полазници уз помоћ консултација са наставником пишу самостално.

Наставни план курса ТЕОРИЈЕ РОМАНА

Докторске студије Филолошког факултета, Универзитета у Београду

Предавач: Тања Поповић

tanja.popovic19@gmail.com

1. Увод у проучавање романа и проблематика *стратегија приповедања*
2. Развој, форме и могућности типологије (историјска поетика)
3. Аутор и јунак: од формалистичке тачке гледишта, Бахтинових појмова полифонија и дијалогичност, естетско биће, до различитих структуралистичких (Женет, Гремас, Бренан, Успенски) и постструктуралистичких теорија (М. Бал, Римон-Кенан, Саид, Морети)
4. Простор и време (Бахтин, Лотман и др.)
5. Видови романског дискурса (Бахтин, Барт, Тодоров, Кристева и др.)
6. Интертекстуалност и посмодернизам (Бахтин, Кристева итд.)
7. Исповести и начин њиховог уобличавања – тумачења између структурализма (Женет, Русе) и психоанализе (Пјаже, Лакан и др.)
8. Историја и фикција, однос стварног и романског (Морети)
9. Проблеми стилизације и рецепције (формалистичка читања Шкловског и Тињанова; различити видови рецепционистичке критике, Јаус, Изнер, Калер, С. Фиш)
10. Проблеми социологије књижевности (Морети и културни материјализам); увид у марксистичку критику Ђ. Ликава и др.
11. Постколонијална критика и проблем другог (Саид, Баба, Спивак)
12. Феминистичка критика, гинеокритика, теорије рода и друге постструктуралистичке теорије (Ј. Кристева, Ф. Хосбаум, К. Вотерс, М. Коен итд.)
13. Психологија, филозофија и идеологија романа (теорија могућих светова, роман и религија, хришћанске парадигме, материјалистичке парадигме – Еко, Долежел, Ронен, Рајан, Јесаулов и др.)
14. Бахтинова теорија романа; проблеми интертекстуалности и интерсубјективности; утицај на западну филозофску мисао – Кристева, Еко, Морети, К. Галагер, В. М. Тод и др.
15. Проблеми адаптације романа; употребе графикона, атласа и мапа у проучавању романа (Морети и Коен)

PREPORUČENA LITERATURA

- H. Potre Abot, *Uvod u teoriju proze*, Beograd, 2009.
- C. Todorov, *Uvod u fantastičnu književnost*, Beograd, 1987, 2010.
- V. Žmegač, *Povijesna poetika romana*, Zagreb 1987 (1992).
- F. Štancl, *Tipične forme romana*, Novi Sad, 1987.
- M. Solar, *Moderna teorija romana*, hrestomatija, Beograd, 1979.
- V. But, *Retorika proze*, Beograd, 1979.
- M. Bahtin, *Problemi poetike Dostojevskog*, Beograd, 1967, 2002.
- M. M. Bahtin, *O romanu*, Beograd, 1989.
- M. M. Bahtin, *Autor i junak u estetskoj aktivnosti*, Novi Sad, 1991.
- M. Bal, *Naratologija*, Beograd, 2000.
- Š. Rimon-Kenan, *Narativna proza*, Beograd, 2006.
- F. Moretti, *Modern Epic*, 1996.
- F. Moretti, *Atlas of the European Novel*, London – New York, 1999.
- F. Moretti, ed., *The Novel*, 2006.
- Rađanje moderne književnosti: Roman*, uredio A. Petrov, Beograd, 1975.
- Ž. Ruse, *Oblik i značenje*, Novi Sad, 1993.
- Ž. Ženet, *Fugure*, Beograd, 1983.
- A. Marčetić, *Fugure pripovedanja*, Beograd, 2002.
- E. Meletnski, *Uvod u istorijsku poetiku epa i romana*, Beograd, 2009.
- O. Pamuk, *Druge boje*, Beograd, 2011.
- В. Пропп, *Морфологија бајке*, Београд, 1981.
- Dž. Prins, *Naratološki rečnik*, Beograd, 2011.
- B. A. Uspenski, *Poetika kompozicije*, Beograd, 1979.
- A. Веселовски, *Историчка поетика*, Београд, 2005.
- V. Šklovski, *Građa i stil u Tolstojevom romanu Rat i mir*, Beograd, 1984.
- V. Šklovski, *Energija zablude*, Beograd, 1985.
- T. Popović, *Rečnik književnih termina*, Beograd, 2007.
- T. Popović, *Potruga za skrivenim smislom*, Beograd, 2007.
- T. Popović, *Poeta ili moderni ep*, Beograd, 2010.
- T. Поповић, *Стратегије приповедања*, Београд, 2011.

АНКЕТА ЗА ПОЛАЗНИКЕ КУРСА

Име и презиме:

Завршене студије:

Познавање страних језика:

Тема или научна област докторског рада:

Које сте књиге из наратологије прочитали, а које наратолошке теорије познајете из друге руке?

Какве су ваше научне склоности и којима од струјања у оквиру теорије књижевности дајете предност?

Како бисте укратко дефинисали **роман**?

Наведите неколико различитих **типова** романа (нпр. историјски роман).

Шта значи синтагма **историјска поетика**?

Објасните укратко појам **жанр**.

На шта се односи појам **приповедачка инстанца**?

Објасните укратко појам **фокализација** и наведите његове могуће синониме.

Објасните укратко појам **хронотоп**.

Објасните укратко појам **дискурс**.

Објасните појмове **наратив**, **фабула**, **сиже**.

Каква је разлика између појмова **дијегеза** и **мимеза**?